

Forfatter: Knudsen, Jakob

Titel: Udrag fra ANGST

Citation: Knudsen, Jakob: "Martin Luther", i Knudsen, Jakob: *Martin Luther*, 1915, s. 153.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-knudsenj09val-shoot-idm139983001027408/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Martin Luther

det allervigtigste af alle Studierne, blev der sagt, i hvert Fald foreløbig.

Han behøvede altsaa ikke at undsee sig for ret at give sig hen dertil, og det varede ikke længe, inden han var en af de ivrigste og tillige sejrrigste Disputatorer paa Bursen. — Han tænkte først, at ihvor svært og kunstigt dette Fag — som jo kaldtes Dialektik — end var, saa kunde det ikke være langt, man maatte snart kunne komme igjennem det, for det var jo saadan Grundspørgsmaal, man havde for hver Gang, dem kunde der dog ikke være mange af, — om det, som laa til Grund egentlig for alt muligt, hvad man tænkte. Men det mærkede han snart, han havde taget fejl i: det var forunderligt, hvordan ganske faa Ting kunde stilles sammen paa næsten utallige Maader, saadan at det blev til nye Grundspørgsmaal, som man kunde blive ved at behandle uden at komme til Ende endda. For Exempel nu saadan en Betegnelse som »Hyrde« — den vilde man jo da tro angav en selvstændig Ting, en Substans, for enhver Hyrde er jo et Menneske, og et Menneske er en Substans. Men naar man saa vilde see nærmere til, saa angav »Hyrde« jo dog en Egenskab, en Kvalitet hos et Menneske, og en Kvalitets-Betegnelse var jo lige det modsatte af en Substans-Betegnelse. Herom havde de paa Bursen en rasende Strid, der varede meget mer end een Disputations-Aften, for de stredes — og sloges ogsaa tilsidst ligefrem med Næverne — hele den næste Dag og næste Dag igjen. Det Parti, som Martin havde sluttet sig til paa dette Spørgsmaal, gik af med Sejren.

Og denne Strid var knap til Ende, før der opdukkede en ny, som blev meget voldsommere og mere langvarig, og her var Martin bleven en af Hovedansøgerne, hvad der maatte regnes for en stor Ære, saa ny som han var. Det var et Stridsemne, som stammede fra selve den berømte og jo meget ugudelige Abælard, — ham, der levede for 3—400 Aar siden og havde forført Heoise. Opgaven gik ud fra den logiske Sætning, at da Arten er en Underafdeling af Slægten, saa maa Arten altid bortfalde, naar Slægten bortfalder. Men nu sagde Abælard: Mel er en Slægt, hvortil, blandt flere Arter, ogsaa Arten Brød hører. Nu skulde man altsaa tænke, at saasnart der intet Mel var, da kunde der hellerikke være Brød. Men det passer ikke. Thi Dejj er ikke det samme som Mel. Men har man Dejj,

kan man ogsaa faa Brød. Altsaa: Brød kan haves, hvor intet Mel findes.

Efterhaanden som Ugerne gik, blev disse Øvelser og Kampe naturligvis ikke ved at være lige nye og indholdsrige for Martin, men han drev dem lige ivrig, dels fordi det jo hørte med til den forestaaende Baccalaureus-Examen, men ogsaa fordi disse Øvelser gjorde Hjærnen umættelig, den ligesom kløede og vilde have immer mere. — Det var svært, hvor det *tog* hans Tanker foreløbig, stærkere end Vers og den Slags havde gjort det før, og saa var han tillige saa dejlig Herre over sine Tanker. Men han syntes jo rigtignok ogsaa, at han var bleven forunderlig tom, — travl og lystig paa en Maade, men halvvejs følesløs.

Han gjorde en Tur hjem paa denne Tid. Han syntes i Grunden ikke, der var noget ved den. Bare snart komme tilbage til Erfurt igjen og læse og disputere videre — og øve sig i at glæmme! Han huskede næsten ikke noget fra den Tur. Det eneste var, at hans Fader snakkede en Del til ham om Hans Reinickes Søster Magdalene, at det var en Pige, som kunde passe til Kone for ham engang. Det kunde jo ogsaa godt være, men hende havde han da kjendt, saa længe han kunde mindes, og altid syntes bedre om Broderen.

Da han kom til Erfurt igjen, var man rundtom paa Burserne og Kollegierne meget optaget af, at en af de største Retslærde, en Professor ved Universitetet, paa sit Dødsleje havde bitterlig fortrudt, at han havde dyrket Juraen i Stedet for Theologien, og havde for store Penge kjøbt sig Vigilier og Sjælemesser, og havde forlangt at blive begravet i Munkekutte, — hvad ogsaa var skeet.

Saadant noget kunde — lige idet han hørte det — tage Vejret fra Martin, endda helt bogstaveligt. Men *mod* hans Vilje kunde de farlige Tanker nu ikke længere varigt overvælde ham, det følte han. Hvad der kunde skee, hvis han først *mod* Vilje en Tid havde beskæftiget sig med dem, — det var jo en anden Sag. Men det maatte han jo saa passe at lade være med.

Han drev for Resten ogsaa Legemsøvelser med stor Iver i denne Tid. Boldspil og Kapløb og mange andre Lege, som Studenterne brugte.

Det skulde komme til ham som en Overrumpning, hvis de gamle Tanker et Øjeblik skulde tage Magten fra ham.